

LUTHER-SÄÄTIÖ JA KANSANKIRKKO

Väinö Hotti

Tärkeä tutkimuskohde

Kirkollisella kentällä aihe kiinnostaa monia. Kansankirkon ja Luther-säätiön suhde on vuosien saatossa ollut paljon esillä. Tästä huolimatta sen opillinen perusta on jäänyt suurelle yleisölle pitkälti hämärän peittoon. Tässä olisi varmasti jopa tieteellisen tutkimuksen paikka. Oheinen analyysi ei sitä ole, vaan sisältää lähinnä maallikon mietteitä asiasta. Toki toivon sen toimivan ainakin keskustelun virikkeenä.

Pesänselvitys

Äskettäin Säätiö erosi kansankirkosta, mutta tarkempi ”pesänselvitys” on tietääkseni vielä tekemättä. Toivoisi tällä kohden teologista työskentelyä! Toisaalta uusi kirkko on fakta (Lähetyshiippakunta), mutta toisaalta on vielä monia kysymyksiä koskien Säätiön ja kirkon suhdetta. Onko Lähetyshiippakunta itsenäinen kirkko vai jatkuuko symbioosi kansankirkon suhteen edelleen?

Kristinoppi tarpeen

Suuren yleisön kannalta olisi hyvä julkaista oma kristinoppi. Tällöin moni kysymys saisi ratkaisunsa. Säätiöllä on monia lahjakkaita teologeja, joten potentiaalia pitäisi riittää. Onko Säätiöläiset ”lukijakansaa” vai perustuuko heidän jäsenyytensä enemmän henkilökulttiin?

Luther on muistuttanut: ”ei saa tarkata sitä, KUKA mitään sanoo, vaan sitä, MITÄ joku sanoo.” Siis Luther ohjaa meitä **asialinjalle**.

”Minun kansani joutuu häviöön, sillä se on tietoa vailla” (Hoos.4:6; Saarnivaaran käänn.).

Kansankirkon lapsi

Luther-säätiö on lähtöisin kansankirkosta. Se on pitkälti omaksunut kansankirkkoaatteen. Siitä on todisteena myös sen vaikeudet erota siitä. Luther-säätiöllä ei ole ollut tarvetta tarkistaa seurakuntaoppia Raamatulla – se on pääpiirteissään omaksunut kritiikittä kansankirkon opin.

Kulkutien tarkistus

”Koska se (lut.kirkko) ei ole, kuten Rooma opettaa omastaan, **sine macula et ruca**, sen on alati tarkistettava kulkutietään: **ecclesia semper reformanda est**” (Tiilikä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.262).

Uuden kirkon rakennusvaiheessa olisi suunnan tarkistus ollut paikallaan.

Tyhmän rohkea teko

Rakentaminen kansankirkkoperustukselle on harkitsematonta ja tyhmänrohkeaa:

1. Kansankirkko ei ole raamatullisella perustalla.
2. Kansankirkon ja maallisen vallan naimakauppa toteutui 300 – luvulla.
3. Katolisen kirkon hapatus on ollut ilmeinen – viime aikoina lisääntymään päin.

4. Kansankirkko ei ole vaivautunut tarkistamaan kulkusuuntaa.

5. Viime vuosikymmeninä kansankirkko on ollut luopumuksen syöksykierteessä; kirkkolaiva on poukkoilut ”karilta karille”.

Kuinka uusi kirkko uskalletaan perustaa moiselle hiekkaperustalle?

Rakennettu savuaville raunioille

Kun Luther-säätiöllä oli voimakas kritiikki kansankirkkoa kohtaan, olisi ollut luultavaa ja luonnollista, että uuden kirkon rakentaminen olisi aloitettu ”puhtaalta pöydältä”. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan ihmeeksemme huomasimme Säätiön miesten puuhailevan SAVUAVAN KIRKON HIILTYNEILLÄ RAUNIOILLA! Kirkko, joka äsken oli haukuttu ”pataluhaksi”, kelpasi uuden kirkon perustukseksi! VOI PYHÄ YKSINKERTAISUUS! Anna minun kestää!

Ollako vai eikö, siinä pulma

Pitkään Säätiössä oltiin kahden vaiheilla. Kärsivällisyys ja kirkkorakkaus piti Säätiön kauan lojaalisena kansankirkolle.

Aviopuolisoiden ongelma

Kun aviopuolisot ovat eron partaalla, tilanne on vaikea: ei voi asua yhdessä, mutta ei voi erotakaan. Tässä tilassa oli Säätiö pitkään.

Skitsofreeninen tilanne

Kun eroaminen pitkittyi, se kertoi osaltaan niistä ongelmista, jotka siihen liittyivät. Säätiö menetti populismin edut. Toisaalta se joutui ”lahkosarjaan”. Outoahan tässä oli se, ettei Säätiön miehet löytäneet asiaan raamatullista (ekkleesia) vaihtoehtoa. Kansankirkkohon oli lopullisesti ajautunut pois raamatulliselta perustaltaan, kun kristinuskosta tuli Rooman valtiouskonto 300-luvulla. Säätiöllä ei ollut rohkeutta palata alkuseurakunnalliseen malliin.

Korvausteologia

Kansankirkko merkitsee **korvausteologiaa**. Raamatullinen ekkleesia-kirkko korvataan kansankirkolla. Yhtään parempi ei ole tilanne Luther-säätiön (Lähetyshiippakunnan) kanssa; molemmat pyrkivät korvaamaan ekkleesian!

Aikuistumisongelmat

”Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi”? (Matt.19:5).

Luther-säätiöllä on ollut ilmeisiä itsenäistymisongelmia. Se on halunnut päästä irti kansankirkosta, mutta huonolla onnella. Moni asia on sitonut sitä ”äitikirkkoon”. Säätiössä istuttiin kauan ”kahdella tuolilla”.

Tilanteen ratkaisuun ei haettu ratkaisua Raamatusta. Olisihan Lutheriltakin löytynyt selkeä neuvo; Luther erosi oitis Rooman kirkosta niin pian kuin hänelle selvisi, ettei paavin kirkko ollut Kristuksen kirkko.

Koiran virka

Luther-säätiö roikkui kauan kirkossa vaikka siltä vietiin tarkkaan toimintamahdollisuudet. Lopulta sen oli tyydyttävä vain palkattomaan ”koiranviraan”. Säätiö lähti paljastamaan ja haukkumaan kirkon epäkohtia. Tänäänkin se tuo selkeästi esille kirkon monet ja suuret lankeemukset. Tokihan Säätiön olisi pitänyt tuoda esille kokonaisvaltainen positiivinen vaihtoehto. Säätiö kuitenkin tyytyi ainoastaan kirkon ”parantamiseen”. Mutta se oli huono hanke; kansankirkkohan on läpikotaisin mätää!

Loinen

Sitkeästi Säätiö pysytteli kirkossa viimeiseen asti. Se lypsi kaiken mahdollisen hyödyn kansankirkosta. Toki se uudelleen toisti, ettei se ole samaa olemusta kirkon kanssa, mutta se ei estänyt sitä käyttämästä hyödyksi kansankirkon populistisia antimia.

Luther-säätiön empiminen kirkosta lähtöön johtui varmasti ”vaihtoehtojen puutteesta”. Mitään kansankirkkoa parempaa ei ollut näköpiirissä!

Kirkkorakkaus

”**kaikki se peittää, kaikki se uskoo, kaikki se toivoo, kaikki se kärsii**” (1. Kor.13:7).

Luther-säätiö on kunnostautunut ”protestiliikkeenä”. Alinoma se on tuonut esille kansankirkon lankeemukset. Usein on näyttänyt siltä, että on tullut ”viimeinen niitti”; tämän jälkeen tulee ero äitikirjosta. Mutta vuosikymmenestä toiseen tämä raja on siirtynyt. **Säätiön jäsenten omatunto on ollut varsin venyvää sorttia.**

Vieläkin sopii kysyä: onko tänäänkin napanuora olemassa? Toisaalta tämä napanuora ulottuu kansankirkon kautta paavin kirkkoon. Lutherin piti katkaista yhteydet Roomaan tasan tarkkaan. Tänään niitä taas lämmitellään!

Kirkon parantaminen

Tämä on ollut eräs kantavia teesejä. Kirkon ulkopuolisen on muka vaikeaa muuttaa kirkkoa. Parantamisveruke on saanut monet jäämään kirkkoon vaikka pienimmätkin toiveet kirkon paranemiseen ovat aikoja sitten hiipuneet. Toisaalta kirkon parantaminen on samaa kuin ”maailman parantaminen”. Onhan kansankirkko käytännössä sama kuin maailma. Kirkon parantaminen on siis absurdihanke.

Loogisuuden puute

Säätiöläisiä on vaivannut loogisuuden (ja myös rehellisyyden) puute. On oltu sinisilmäisiä kirkon paranemisen suhteen. Raamatullisuus, loogisuus, rehellisyys ja myös Luther ovat unohtuneet. Samalla on jouduttu populistisin kahleisiin:

”**Me olemme koettaneet parantaa Baabelia, mutta ei hän ole parantunut. Jättäkää hänet ja menkäämme pois**” (Jer.51:9).

”**Älkää antautuko kantamaan vierasta iestä yhdessä uskottomien kanssa; sillä mitä yhteistä on vanhurskaudella ja vääryydellä? Tai mitä yhteyttä on valkeudella ja pimeydellä? Ja miten sopivat yhteen Kristus ja Beliar? Tai mitä yhteistä osaa uskavaisella on uskottoman kanssa? Ja miten**

soveltuvat yhteen Jumalan temppeli ja epäjumalat? Sillä me olemme elävän Jumalan temppeli, niinkuin Jumala on sanonut: "Minä olen heissä asuva ja vaeltava heidän keskellään ja oleva heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani". Sentähden: "**Lähtekää pois heidän keskeltänsä ja erotkaa heistä, sanoo Herra, älkääkä saastaiseen koskeko; niin minä otan teidät huostaani ja olen teidän Isänne, ja te tulette minun pojikseni ja tyttärekseni, sanoo Herra, Kaikkivaltias**" (2. Kor.6:14-18).

Kun **Lutherille** selvisi Rooman kirkon surkea tila, Luther kohta pakkasi tavaransa ja nosti kytkintä. Säätiö taas vitkasteli pitkään asian tiimoilta:

"Mutta minulla ei ole sellaista merkillistä uskoa, josta Jumala on minua varjeleva, kun hän on minut siitä kerran vapauttanut, - ei ole siis minulla sellaista uskoa, että voisin kutsua Kristuksen kirkoksi sellaista kirkkoa, joka koristaa itseään Kristuksen kirkon nimellä ja siitä kerskaa ja kuitenkin on jumalattomien kopla ja perkeleen kirkko, kuten hedelmät valtavasti todistavat puun olevan pahan..." (A.Aijal Uppala).

Luther erotettiin Rooman kirkosta, mutta HÄN MYÖS ITSE EROSI SIITÄ polttamalla paavin pannabullan:

"Mainittuun aikaan (klo 9) saapui runsaasti ylioppilaita Elsterportin edessä olevalle paikalle sairaalan takana. Eräs arvossapidetty maisteri valmisti rovision, pani halkoja kasaan ja sytytti ne palamaan. Silloin heitti tri Martti Luther tuleen antikristilliset dekretaalit (kanonisen lain kirjat sekä Emserin ja Eekin kirjoja) ja Leo X:n pannauhkauskirjan jäljenteen, joka jokin aika sitten oli julkaistu, ja lausui nämä sanat: Kun sinä olet murehduttanut Herran pyhää, murehduttakoon ja kärventäköön sinut ikuinen tuli (Joos.7:25)" (A.Aijal Uppala).

"Se, joka täydellä todella pitää oppiaan, uskoaan ja tunnustustaan totena, oikeana ja varmana, ei voi jäädä yhteen sellaisten kanssa, jotka opettavat väärää oppia tai pitäytyvät siihen. Opettaja, joka harhoja opettaessa vaikenee, mutta kuitenkin on olevinaan oikea opettaja, on julkista kiihkoilijaa pahempi; ulkokultaisemisellaan hän aiheuttaa vaikeampaa vahinkoa kuin vääräoppinen" (Luther; Tunnustuskirjat, s.31).

Kuka on luterilainen?

Luther-säätiö vannoo selkeästi Lutherin nimiin. Siellä jopa "hirttäydytään Lutheriin"! On jopa haluttu kansankirkon rinnalle muodostaa rinnakkainen luterilainen kirkko. Samalla on annettu ymmärtää, että tämä edustaa ainutta raamatullista seurakuntaa (ekkleesia). Mutta tähän on selkeä "lahkoajatus".

Yksin Raamattu - luterilainen

Eikö olisi syytä ajatella, että "yksin Raamattu" – kristitty on myös luterilainen? Olisiko mahdotonta ajatella myös Luther tämän ajatuksen taakse?

Onko mahdotonta ajatella: OLLA RAAMATULLINEN = OLLA LUTERILAINEN? Tai myös päinvastoin.

Suhde Raamattuun – suhde Lutheriin

Uskovalla tulee olla oikea suhde näihin molempiin. Vapaat suunnat suhtautuvat usein **allergisesti Lutheriin**. Heillä on Lutheriin Rooman asenne:

KATOLINEN dominikaani – isä Heinrich Denifle: *”Luther, sinussa ei ole todellakaan mitään jumalallista!”* (Kares, Luther, s.73).

Raamattuun meidän tulee suhtautua ehdottomalla luottamuksella ja alistua sen alamaisuuteen:

”Pyhitä heidät totuudessa; sinun sanasi on totuus” (Joh.17:17).

Lutherilta me sen sijaan otamme VALITTUJA PALOJA.

”Sellaisissa kohdissa, joissa näyttää olevan ristiriitoja Raamatun ja Lutherin välillä, ei luterilainen kirkko luonnollisestikaan voi ratkaista asioita Lutherin eduksi Raamattua vastaan. Se ei ole sidottu Lutherin auktoriteettiin, vaan Raamatun auktoriteettiin” (Tiililä, Kristilliset kirkot ja muut yhteisöt, s.224).

*”Raamattu on sille (lut.kirkolle) **norma normans**, kun tunnustuskirjat ovat **normae normatae**, joilla on auktoriteetti mikäli ne ovat sopuinnussa Raamatun kanssa”* (emt. s .227).

LUTHER SÄÄTIÖ JA LUTHER

Vaikka Luther-säätiö vannookin Lutherin nimiin, sen teologia ei välttämättä ole sama kuin Lutherin:

1. KIRKKO-OPPI

Luther ei hyväksynyt, että hänen nimelleen rakennetaan kirkko:

”Minä pyydän, että ihmiset olisivat minun nimeni suhteen vaiti eivätkä nimittäisi itseään luterilaisiksi, vaan kristityiksi. Mikä on Luther? Ei tämä oppi minusta ole, eikä minua ole ristinnaulittu kenenkään edestä. Paavali ei voinut sietää, että kristityt nimittivät itseään hänen tai Pietarin mukaan. Kuinka sitten minä, vaivainen, haiseva matosäkki voisin antaa Kristuksen lasten nimittää itseään minun kurjan nimeni mukaan? Ei niin rakkaat ystävät, vaan hävittäkäämme juuria myöten puoluenimet ja ottakaamme kristityn nimi hänen mukaansa, jolta oppimmekin on! Minä en ole enkä tahdo olla kenenkään mestari. Yksin Kristus on meidän Mestarimme.”

Martti Luther; Ole turvallisin mielin – kokoelmassaan

2. MESSU

Lutherilla oli prameaan messuun **ehdottoman kielteinen kanta:**

”Hän pelkäsi ahtaita kaavoja ja pyrki siihen, että välttämättömässä reformaatiotyössä säilyisi terveellinen vapaus. Hänelle oli todella henki pääasia ja muodot sivuasiasia. Hän ymmärsi, että uusi henki luo vähitellen uudet muodot ilman, että tarvitsee ahdistavaa pakkoa käyttää. Hän ei koskaan pitänyt kaavamaisista jumalanpalvelusmenoista. Ja on hyvin merkittävää, että mitä vanhemmaksi hän tuli, sitä enemmän hän niitä pelkäsi. Hän näki vaaran, että seuraava sukupolvi ehkä alkaisi enemmän kiivailla kirkonmenojen kuin lihan kuolettamisen puolesta” (Kares, Luther, ss.151,152).

”Luther luotti liikaakin siihen, että evankeliumin henki vähitellen sisäisestä pakosta muuttaa muodot. Kun v. 1525 Wittenbergissä otettiin käytäntöön Lutherin ‘Saksalainen messu’, niin jumalanpalvelusjärjestys sen mukaan liittyi pääkohdissaan vanhoihin tapoihin. Edelleen säilytettiin katolinen tapa kohottaa siunatut ehtoollisaineet kansan edessä Kristuksen kuoleman muistoksi. Samoin säilytettiin mm. kynttilät ja messupuku, ‘niin kauan kuin niitä riittää’, kuten Luther sanoi. Edellinen tapa todella vähitellen hävisi, mutta messupuvut olivat niin hyvää ainetta, että ne ovat eräiden luterilaisten kirkkojen piirissä nyt jo kestäneet yli neljäsataa vuotta ja näyttävät omaavan Fenix-linnun taidon uudistua tuhkasta entistä ehommiksi. Mitähän Luther olisi arvellut, jos hän olisi sielunsa silmillä nähnyt, että uskonpuhdistuksen luoman kirkon papit vielä 1900-luvulla pitävät tiukasti kiinni vanhasta muodosta ja esiintyvät messupuvuissaan jonkinlaisina kuriositeetteina muinaisilta ajoilta” (Kares, Luther, ss.153-154).

*”Onhan ilmeistä, että Rooman paavit kannattajineen puolustavat jumalatonta oppia ja **jumalattomia jumalanpalveluksia**. Paavin ja hänen kannattajiensa valtakuntaan sopivat täysin vastakristuksen tuntomerkit” (TK.278).*

*”**Paavilainen messu-uhri on kauhistuksista ehdottomasti suurin ja hirmuisin**” (TK. 247).*

”Kaiken kukkuraksi tämä lohikäärmeen pyrstö, messu, on synnyttänyt paljon moninaisen epäjumalisuuden syöpäläisiä ja tauteja” (TK. 249).

3. LUTHER JA HÄNEN TEOKSENSA

”Luther esittää myös useasti pyynnön, että hänen ensimmäisiä kirjojaan luettaessa oltaisiin hyvin säälliväisiä, koska ne eivät vielä olleet täysin puhtaita Rooman harhaopeista” (Pieper, Dogmatiikka, s.34).

”Eikä kirkossa saa esittää eikä kuunnella muuta oppia kuin Jumalan puhdasta sanaa – muussa tapauksessa olkoot niin opettajat kuin kuulijatkin oppeineen kirottut” (Luther, Gal.kirj.sel. s79).

”Hänen (Lutherin) kirjansa haudattakoon vaikka seitsemän sylen syvyyteen, jos ne vieroittavat tai estävät ihmisiä lukemasta Raamattua” (Häkkinen, Sisälle sanaan, s.13).

SUMMA SUMMARUM

Luther – säätiö (Lähetyshiippakunta) on kansankirkon vanavedessä loitontunut Jumalan sanasta, apostolisesta uskosta, Lutherista ja GOLGATASTA (M.O.T.).

Suomi on valitettavasti saanut jälleen uuden lahkon. Näitä syntyy nykyään kuin ”sieniä sateella”. DIABOLOKSELLA (heittää erilleen ja hajottaa) ja hänen joukoillaan on taas syytä juhlaan. Ekklesiakansa laittaa lipun puolitankoon!

Tutustu lahkon olemukseen (substanssiin): missiosakarja.net/Ekklesia